

GRAFİK TASARIM BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN YAPAY ZEKÂYA YÖNELİK TUTUMLARI (TOKAT İLİ ÖRNEĞİ)

Özlem KUM*

Öz

Yapay Zekâ (AI), teknolojik gelişmelere paralel olarak insan hayatına giren bir olgu olmasının yanı sıra insan zekâsını taklit ederek yaratıcı ve farklı çözüm üreten sistemlerdir. 1980'lerde masatüsti yayıncılığın ortaya çıkmasından sonra 1990'lardan itibaren tasarımcılar multimedya ve iletişimin etkileşimiyle ilgilenmeye başlamışlardır. Teknolojinin grafik tasarıma giderek daha fazla entegre olması sektör için paradigma değişimini de beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda devreye giren yapay zekâ, farklı grafik tasarım pratiklerine varsayımsal varyasyonlar sunarak özgünlük kazandırmaktadır. Yapay zekânın birçok alanda kullanılmasının yanı sıra tasarım sektöründe de görsel içerik üretmesi için kullanılmaya başlanması bazı avantaj ve dezavantajlar meydana getirmiştir. Yapay zekâ ve grafik tasarımın kesiştiği noktada tasarım mesleğinin geleceği açısından grafik tasarım bölümü öğrencilerinin tutumlarının analizi önemlidir. Bu sebeple çalışmanın genel çerçevesinin de üniversitede öğrenimine başlamış ve halen devam etmekte olan bireylerin yapay zekâyâ yönelik genel tutumlarının ortaya konması amaçlanmıştır. Bu araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Tokat ilinde Grafik Tasarım bölümünde okuyan 180 öğrenci araştırmanın evrenini, 150 öğrenci ise örneklemini oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında bölüme kayıtlı olan 150 öğrencinin eğitime fiilen devam eden 139'una ulaşılmıştır. Araştırma verilerini toplamak için "yapay zekâyâ yönelik genel tutum ölçeği" kullanılmıştır. Örneklem içerisinde yer alan grafik tasarım öğrencilerine gönüllülük esasına dayalı olarak online ölçek uygulaması yapılarak araştırma verileri elde edilmiştir. Araştırma sonucunda grafik tasarım bölümü öğrencilerinin yapay zekâyâ yönelik pozitif tutumlarının yüksek, negatif tutumlarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet, sınıf, eğitim görülen Myo, mezun olunan lise, ailede grafik tasarımla ilgilenme durumu gibi değişkenlere göre yapay zekâyâ yönelik pozitif ve negatif tutumları arasında fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapay zekânın ilerleyen süreçlerde tasarım alanında yaygınlaşmasına istinaden grafik tasarım bölümü eğitim içeriğinin yeniden yapılandırılması ve değişime gidilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Grafik tasarım, Yapay zekâ, Öğrenci tutumu.

The Attitudes of Graphic Design Students Towards Artificial Intelligence (The Sample of Tokat Province)

Abstract

Artificial Intelligence (AI) is a phenomenon that has joined human life in parallel with technological developments, as well as systems that produce creative and different solutions by imitating human intelligence. After the emergence of desktop publishing in the 1980s, designers have been interested in the interaction of multimedia and communication since the 1990s. The increasing integration of technology into graphic design has brought about a paradigm shift for the sector. Artificial intelligence, which comes into play in this context, brings originality to different graphic design practices by offering hypothetical variations. In addition to being used in many fields, the use of artificial intelligence in the design sector to produce visual content has created some advantages and disadvantages. At the intersection of artificial intelligence and graphic design, it is noteworthy to analyse the attitudes of graphic design students in terms of the future of the design profession. Within this context, the general framework of the study is to reveal the general attitudes of individuals who have started and are still carrying on their education at the university towards artificial intelligence. This study benefited from the survey model from quantitative research management. During the 2023-2024 academic year, 180 students studying in the Graphic Design department in Tokat province constitute the population of the

* Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Erbaa Meslek Yüksekokulu, Grafik Tasarım Programı, ozlemkum@outlook.de, <https://orcid.org/0000-0002-6567-797>

research and 150 students constitute the sample. Within the this context of the research, it has been revealed that 139 of the 150 students enrolled in the department who actually continued their education. As a result of the research, it has been determined that the positive attitudes of graphic design department students towards artificial intelligence are high and negative attitudes are at a medium level. It has been also concluded that there was no difference between positive and negative attitudes towards artificial intelligence according to variables such as gender, class, Myo, graduated high school, interest in graphic design in the family.

Keywords: *Graphic design, Artificial intelligence, Student attitude.*

1. Giriş

Yapay zekânın literatürde birçok farklı tanımı bulunmaktadır. McCarthy, zekâyı Dünyada hedeflere ulaşma yeteneği bağlamında hesaplayıcı bir parça olarak görmekte ve zekânın insan, hayvan veya makinelerde değişen derecede görülen bir olgu olarak tanımlamaktadır (McCarthy, 2004, aktaran Alpaydın, 2013). Yapay zekâ, insanın algılama, akıl yürütme sürecini modellemek için birden fazla akıllı yolu keşfetmeyi sağlayan bilişsel bir bilimdir (Deveci, 2022). Arslan (2020) yapay zekâyı akıllı programlama ve insansı tepkiler olarak iki kavram üzerinden tanımlamıştır. Özdemir (2022) yapay zekâyı “*yapay sinir ağları, makine öğrenimi, veri madenciliği be benzeri teknolojilerin kullanılması ile gerçekleştirilen, bilgisayarların insan gibi düşünme ve öğrenme yeteneklerine sahip olması*” olarak aktarmıştır (s.629).

Yapay zekânın tarihsel süreci 1950’de Alan Turing’in “Makineler düşünebilir mi?” sorusu ile başlamıştır (Kopuz, 2022). John McCarthy, Marvin L. Minsky, Nathaniel Rochester ve Claude E. Shannon tarafından 1956 yılında Dortmund Konferansı’ndaki bir öneri mektubunda aktarılan yapay zekâ kavramının mucidi John McCarthy olarak kabul görmüştür (Alpaydın, 2013). Günümüzde hala gelişimini sürdüren yapay zekâ, çağımızın birçok sorununa çözüm üretmesinin yanı sıra birçok sorunun habercisi olarak da varlık gösteren bir unsurdur.

Grafik tasarım, bilgisayar teknolojilerine entegre olarak grafik tasarımı destekler nitelikte program ve yapay zekâdan yararlanan bir alan haline gelmiştir. Yapay zekâ birçok alana katkı sağlamasının yanı sıra grafik tasarım alanında da gelişerek son dönemlerde yapay zekâ tabanlı uygulamalarla farklı tasarımlara imza atmaktadır. Logo, web tasarımı, afiş tasarımı gibi grafik tasarımın her alanında kullanılan yapay zekâ, grafik tasarım ürünlerine yönelik verimlilik, özgünlük ve işlevsellik gibi sorgulamaları beraberinde getirmiştir. Sanatçı ve müşteriler yapay zekâ ile üretilen bu tasarım ürünlerinin varlığı ile tasarımcı kimliğini de sorgular hale gelmiştir.

Grafik tasarım alanındaki yapay zekâ teknolojisinin kullanımı, görüntü işleme yazılımlarının gelişimi sonrasında başlamıştır ve 1980’li yıllarda Amerika merkezli Adobe Sistemleri ile Macromedia ve Kanada merkezli Corel firması, tasarım alanında öncü yazılımlar geliştirmişlerdir. Fakat Adobe Sistemleri, ürün çeşitliliği ve programlar arası entegrasyonu konusundaki başarısı sonucu tasarım alanında öncü sayılmaktadır (Sezer vd., 2022). Bu bağlamda dönemin şartlarına, insan ihtiyacına göre yapay zekâ kullanımı tasarım sektöründe tercih edilmektedir. Günümüzde Adobe Sistemleri haricinde birçok yapay zekânın kullanıldığı tasarım programı bulunmaktadır. Tasarımcılar yapay zekâ kullanımı ile tasarım araçları, renk paletleri, yazı tipi önerileri ve düzen şablonları ile yaratıcı süreci kolaylaştıran seçeneklere ulaşabilmektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da şimdi var olan bir halin, olduğu gibi betimlenmesini amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmanın konusu olan obje veya kişi kendi koşullarında var olduğu gibi tanımlanmaktadır

(Karasar, 2014). Araştırmada, Tokat ilinde Grafik Tasarım bölümünde eğitim gören öğrencilerin yapay zekâya yönelik tutumlarının vâir olduğu halinin doğrudan ortaya koyması amacı ile tarama modeli seçilmiştir.

2.2. Ölçme Aracı

Araştırma verilerini toplamak için Kaya vd., (2022) tarafından geliştirilen “Yapay Zekâya Yönelik Genel Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 20 sorudan oluşmaktadır. 20 sorunun 12’si pozitif tutum alt boyutunda, 8’si ise negatif tutum alt boyutunda yer almaktadır. Negatif tutum boyutunda yer alan 8 soru ters kodlanmıştır. Negatif tutum alt boyutundan düşük puan alınması daha fazla negatif tutuma sahip olduğu anlamına gelmektedir. Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin iç tutarlılık ile ilişkili güvenilirlik düzeyini incelemek için Cronbach Alfa değeri kullanılmıştır. Cronbach Alfa değeri “0” ile “1” arasında değişmektedir. Alfa değeri 0,60 ile 0,80 arasında olduğunda güvenilirliğin iyi; 0,80 ile 1,00 arasında olduğunda ise güvenilirliğin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir (Kozak, 2015). Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğine ilişkin güvenilirlik katsayıları tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğine ait güvenilirlik katsayıları

Alt Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Pozitif Tutum	12	0,89
Negatif Tutum	8	0,85

Tablo 1 incelendiğinde, araştırma verilerini toplamak için kullanılan yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutu için hesaplanan Cronbach alfa katsayısının 0,89; negatif tutum alt boyutu için hesaplanan Cronbach alfa katsayısının 0,85 olduğu görülmüştür. Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin Cronbach alfa katsayılarına baktığımızda anketin iç tutarlılığa bağlı güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu görülmüştür.

2.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Tokat ilinde Grafik Tasarım bölümünde okuyan 180 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma evrenindeki öğrencilerin 139’una ulaşılmıştır. Evrenin tamamına ulaşıldığı için evren içerisinden örneklem oluşturulmamıştır.

2.4. Araştırma Süreci

Veri toplama süreci 2023-2024 eğitim-öğretim yılının başlamasıyla birlikte başlamış ve evrende yer alan bütün öğrencilere veri toplama aracı online ulaştırılarak doldurmaları sağlanmıştır. Araştırmaya kalan öğrencilerin demografik özellikleri tablo 2’te gösterilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri

		N	%
Cinsiyet	Kadın	61	43,9
	Erkek	78	56,1
Sınıf Düzeyi	1.Sınıf	70	50,4
	2. Sınıf	69	49,6
Eğitim Görülen MYO	Erbaa MYO	79	56,8
	Turhal MYO	60	43,2
Mezun Olunan Lise	Anadolu Lisesi	35	25,2

	Meslek Lisesi	92	66,2
	Diğer Lise	12	8,6
Ailenin Grafik Tasarımla İlgilenme Durumu	Evet	13	9,4
	Hayır	126	90,6

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %43,9'unun kadın, %56,1'inin erkek olduğu; %50,4'ünün 1. Sınıf öğrencisi, %49,6'sının 2. Sınıf öğrencisi olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin %56,8'inin Erbaa MYO öğrencisi, %43,2'sinin Turhal MYO öğrencisi olduğu; %25,2'sinin Anadolu Lisesi, %66,2'sinin Meslek Lisesi ve %8,6'sının diğer liselerden mezun olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin %9,4'ünün ailesinde grafik tasarımıyla ilgilenen olduğu, %90,6'sının ailesinde grafik tasarımıyla ilgilenen olmadığı görülmüştür.

2.5. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın etik izni Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik kurulundan alınan E-33490967-044-350547 sayılı, 16.18 karar numaralı, 16.10.2023 tarihli izinle alınmıştır. Örneklem içerisinde yer alan Grafik Tasarım öğrencilerine gönüllülük esasına dayalı olarak 18.10.2023-20.10.2023 tarihleri arasında online ölçek uygulaması yapılmış ve araştırma verileri elde edilmiştir.

2.6. Verilerin Analizi

Örnekleme yapılan yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeği uygulamaları başarıyla bittikten sonra, elde edilen veriler elektronik ortamda analiz edilmeden önce, ölçek formlarının uygun doldurulup doldurulmadığı kontrol edilmiştir. Ölçek formlarıyla toplanmış olan verilerin analiz sonuçlarını bilimsel bir şekilde açıklayabilmek amacıyla SPSS (Statistical Package for Social Sciences) istatistik programına nicel verilerin girişi yapmıştır. Araştırmada toplanan veriler SPSS for Windows 22.0 programı yardımıyla analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğu çarpıklık, basıklık ve standart hata değerleri kullanılarak tespit edilmiştir.

Tablo 3. *Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğine ait çarpıklık ve basıklık değerleri*

Alt Boyutlar	N	Çarpıklık		Basıklık	
		Değer	Std. Hata	Değer	Std. Hata
Pozitif Tutum	139	-0,15	0,21	-0,52	0,41
Negatif Tutum	139	-0,23	0,21	-0,74	0,41

Tablo 3 incelendiğinde, yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinden elde edilen puanlara ait çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanarak normal dağılım gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Bu değerlerin ± 2 aralığında bulunması normal dağılım için yeterli görülmüştür (George ve Mallery, 2010). Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum ve negatif tutum alt boyutları için hesaplanan değerlerin belirtilen aralıkta yer aldığı ve normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkinin tespiti için parametrik testlerden bağımsız örneklem t testi ve ANOVA testi ile analiz edilerek karşılaştırmalar yapılmıştır.

2.7. Araştırma Etiği

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Çalışmanın etik izni Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve

Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik kurulundan E-33490967-044-350547 sayılı, 16.18 karar numaralı, 16.10.2023 tarihli izinle alınmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya katılımı sağlanan öğrencilere uygulanan yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinden elde edilen verilerin analiz edilmesi ile ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir. Uygulanan yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğine verilen cevaplarla ilişkin minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. *Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğine ait betimsel istatistikler*

Alt Boyutlar	N	Minimum	Maksimum	X	Ss
Pozitif Tutum	139	1,83	5,00	3,58	0,76
Negatif Tutum	139	1,00	5,00	3,10	0,89

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna verdikleri puanların minimum 1,83; maksimum 5,00; ortalamasının 3,58; standart sapmasının 0,76 olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin yapay zekâya yönelik pozitif tutumlarının yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna verdikleri puanların minimum 1,00; maksimum 5,00; ortalamasının 3,10; standart sapmasının 0,89 olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin yapay zekâya yönelik negatif tutumlarının orta düzeyde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine bağlı olarak yapay zekâya yönelik pozitif ve negatif tutumları arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. *Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeği cinsiyet değişkeni t testi*

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
Pozitif Tutum	Kadın	61	3,47	0,67	-1,57	0,12
	Erkek	78	3,67	0,81		
Negatif Tutum	Kadın	61	3,12	0,95	0,15	0,88
	Erkek	78	3,09	0,84		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 5 incelendiğinde, yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna verilen puanların ortalamalarında öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Kadın öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamaları ($3,47\pm 0,67$) ile erkek öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamalarının ($3,67\pm 0,81$) birbirine yakın olduğu; kadın ve erkek öğrencilerin yapay zekâya yönelik pozitif tutumlarının aynı düzeyde olduğu görülmüştür.

Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna verilen puanların ortalamalarında öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Kadın öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamaları ($3,12\pm 0,95$) ile erkek öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamalarının ($3,09\pm 0,84$) birbirine yakın olduğu; kadın ve erkek öğrencilerin yapay zekâya yönelik negatif tutumlarının aynı düzeyde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyi değişkenine bağlı olarak yapay zekâya yönelik pozitif ve negatif tutumları arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. *Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeği sınıf düzeyi değişkeni t testi*

Alt Boyutlar	Sınıf Düzeyi	N	X	Ss	t	p
Pozitif Tutum	1.Sınıf	70	3,62	0,74	0,56	0,58
	2. Sınıf	69	3,54	0,78		
Negatif Tutum	1.Sınıf	70	3,11	0,87	0,11	0,91
	2. Sınıf	69	3,10	0,92		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 6 incelendiğinde, yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna verilen puanların ortalamalarında öğrencilerin sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). 1. Sınıf öğrencilerinin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamaları ($3,62\pm 0,74$) ile 2. Sınıf öğrencilerinin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamalarının ($3,54\pm 0,78$) birbirine yakın olduğu; 1. Sınıf ve 2.sınıf öğrencilerin yapay zekâya yönelik pozitif tutumlarının aynı düzeyde olduğu görülmüştür.

Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna verilen puanların ortalamalarında öğrencilerin sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). 1. Sınıf öğrencilerinin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamaları ($3,11\pm 0,87$) ile 2. Sınıf öğrencilerinin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamalarının ($3,10\pm 0,92$) birbirine yakın olduğu; 1. Sınıf ve 2.sınıf öğrencilerin yapay zekâya yönelik negatif tutumlarının aynı düzeyde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim görülen MYO değişkenine bağlı olarak yapay zekâya yönelik pozitif ve negatif tutumları arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. *Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeği eğitim görülen myo değişkeni t testi*

Alt Boyutlar	Eğitim Görülen MYO	N	X	Ss	t	p
Pozitif Tutum	Erbaa MYO	79	3,49	0,71	-1,58	0,12
	Turhal MYO	60	3,70	0,81		
Negatif Tutum	Erbaa MYO	79	3,09	0,88	-0,26	0,79
	Turhal MYO	60	3,13	0,91		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 7 incelendiğinde, yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna verilen puanların ortalamalarında öğrencilerin eğitim görülen MYO değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Erbaa MYO’da eğitim gören öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamaları ($3,49\pm 0,71$) ile Turhal MYO’da eğitim gören öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamalarının ($3,70\pm 0,81$) birbirine yakın olduğu; Erbaa ve Turhal MYO’da eğitim gören öğrencilerin yapay zekâya yönelik pozitif tutumlarının aynı düzeyde olduğu görülmüştür.

Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna verilen puanların ortalamalarında öğrencilerin eğitim görülen MYO değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Erbaa MYO’da eğitim gören öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum

ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamaları (3,09±0,88) ile Turhal MYO’da eğitim gören öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamalarının (3,13±0,91) birbirine yakın olduğu; Erbaa ve Turhan MYO’da eğitim gören öğrencilerin yapay zekâya yönelik negatif tutumlarının aynı düzeyde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin mezun olunan lise değişkenine bağlı olarak yapay zekâya yönelik pozitif ve negatif tutumları arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. *Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeği mezun olunan lise değişkeni anova testi*

Alt Boyutlar	Mezun Olunan Lise	N	X	Ss	F	p
Pozitif Tutum	Anadolu Lisesi	35	3,67	0,69	0,34	0,71
	Meslek Lisesi	92	3,55	0,78		
	Diğer Lise	12	3,58	0,83		
Negatif Tutum	Anadolu Lisesi	35	3,08	0,88	0,04	0,96
	Meslek Lisesi	92	3,11	0,90		
	Diğer Lise	12	3,17	0,87		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 8 incelendiğinde, yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna verilen puanların ortalamalarında öğrencilerin mezun olunan lise değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (p>0,05). Anadolu lisesi mezunu öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamaları (3,67±0,69); meslek lisesi mezunu öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamaları (3,55±0,78) ile diğer lise mezunu öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamalarının (3,58±0,83) birbirine yakın olduğu; Anadolu lisesi, meslek lisesi ve diğer lise mezunu öğrencilerin yapay zekâya yönelik pozitif tutumlarının aynı düzeyde olduğu görülmüştür.

Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna verilen puanların ortalamalarında öğrencilerin mezun olunan lise değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (p>0,05). Anadolu Lisesi mezunu öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamaları (3,08±0,88); meslek lisesi mezunu öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamaları (3,11±0,90) ile diğer lise mezunu öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamalarının (3,17±0,87) birbirine yakın olduğu; Anadolu lisesi, meslek lisesi ve diğer lise mezunu öğrencilerin yapay zekâya yönelik negatif tutumlarının aynı düzeyde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailede grafik tasarımıyla ilgilenme durumu değişkenine bağlı olarak yapay zekâya yönelik pozitif ve negatif tutumları arasındaki anlam farklılığı sonuçları tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeği ailede grafik tasarımıyla ilgilenme durumu değişkeni t testi

Alt Boyutlar	Ailede Grafik Tasarımla İlgilenme Durumu	N	X	Ss	t	p
Pozitif Tutum	Evet	13	3,53	0,50	-0,35	0,73
	Hayır	126	3,59	0,78		
Negatif Tutum	Evet	13	3,53	0,71	1,82	0,07
	Hayır	126	3,06	0,90		

**p<0,01; *p<0,05

Tablo 9 incelendiğinde, yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna verilen puanların ortalamalarında öğrencilerin ailede grafik tasarımıyla ilgilenme durumu değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Ailesinde grafik tasarımıyla ilgilenen olan öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamaları ($3,53\pm 0,50$) ile ailesinde grafik tasarımıyla ilgilenen olmayan öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin pozitif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamalarının ($3,59\pm 0,78$) birbirine yakın olduğu; ailesinde grafik tasarımıyla ilgilenen olan ve olmayan öğrencilerin yapay zekâya yönelik pozitif tutumlarının aynı düzeyde olduğu görülmüştür.

Yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna verilen puanların ortalamalarında öğrencilerin ailede grafik tasarımıyla ilgilenme durumu değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Ailesinde grafik tasarımıyla ilgilenen olan öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamaları ($3,53\pm 0,71$) ile ailesinde grafik tasarımıyla ilgilenen olmayan öğrencilerin yapay zekâya yönelik genel tutum ölçeğinin negatif tutum alt boyutuna vermiş oldukları puan ortalamalarının ($3,06\pm 0,90$) birbirine yakın olduğu; ailesinde grafik tasarımıyla ilgilenen olan ve olmayan öğrencilerin yapay zekâya yönelik negatif tutumlarının aynı düzeyde olduğu görülmüştür.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde Grafik Tasarım bölümü öğrencilerinin yapay zekâya yönelik tutumlarının analizlerine yer verilmiştir. Alan literatürü incelendiğinde Grafik Tasarım ve yapay zekâ ilişkisi üzerine 10 adet araştırmaya rastlanmıştır. Yapay zekâya yönelik öğrenci tutumlarının incelendiği bir çalışmaya ise rastlanmamıştır. Bu araştırma, grafik tasarımcı/grafiker olarak mesleğe yönelecek öğrencilerin yapay zekâya dair düşüncelerin ve tutumlarının ortaya çıkarılması bağlamında önemlidir.

Alan literatürü incelendiğinde Kardeşinoğlu (2020) araştırmasında, grafik tasarımcıların ilerleyen süreçte konumunun ne olacağı konusunda uzmanların görüş ve önerilerini aktarmıştır. Yapay zekânın ilerleyen zamanlarda grafik tasarımcıların yerini alamayacağı ama tasarım sektörüne katkısının olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Güney ve Dursun (2021) araştırmasında, yapay zekâ ve grafik tasarım arasındaki çalışmaları örneklendirerek tasarımcılara disiplinlerarası yol göstermesi için öngörülere yer vermiştir. Gürdal Pamuklu ve Bakar Fındıkcı (2023) araştırmasında, tasarımcıların yapay zekâya dair görüşlerini ortaya koymayı amaçlamış ve yapay zekânın tasarımcıları nasıl etkileyeceğine dair sorulara cevap aramışlardır. Özdemir (2022) araştırmasında, yapay zekânın grafik tasarım ve tasarımcı üzerindeki etkisini incelemiştir. Yapay zekânın tasarımcıların sahip olduğu bilgi birikimine sahip olmaması sebebiyle tasarımdan ziyade tasarımcılara yardımcı olarak görüldüğü sonucuna ulaşmıştır. Karabulut (2021) araştırmasında, yapay zekâ ve görsel tasarım birlikteliği sonucu

tasarımın geleceğine ilişkin öngörülere yer vermiştir. Araştırmada yapay zekânın belirli bir şablon ve planlama ile elde edilen kalıplara göre hareket ettiği, birey zekâsına sahip olmadığı sonucu aktarılmıştır. Çeken ve Şen (2023) araştırmasında, yapay zekâ destekli midjourney ile yeni tasarımların daha benzersiz olduğu, yapay zekânın grafik tasarıma olumlu katkısının yanı sıra sektör üzerinde oluşabilecek olumsuz etkilerinin de dikkate alınması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Şen ve Atiker (2020) araştırmasında, yapay zekânın ortaya koyduğu grafik ürünlerde yaratıcılık, özgünlük ve işlevsellik gibi kavramlar üzerinde durarak tasarımcı kimliğinin de sorgulanmasına yer vermiştir. Araştırma sonucunda, yapay zekânın algoritmalar ile ürettiği tasarımlar yeni ve şaşırtıcı bulunurken yapay zekânın kullanıcının belirlediği konsept ve konuya ilişkin üretim yapması sebebiyle yetersiz kaldığı ortaya konmuştur. Rezk (2023) araştırmasında, yapay zekânın tanımlayarak tarihçesini anlatmaktadır. Araştırmada ayrıca farklı yapay türleri ve yapay zekâ kullanımının çeşitli uygulamalarına da yer verilerek grafik tasarımın yapay zekânın farklı amaçlar için nasıl kullanıldığı ortaya konulmaktadır. Araştırma son olarak yapay zekâ kullanımının grafik tasarım üzerindeki etkisini ve bu etkinin mesleğe nasıl yansıtacağını da ele almıştır. Karaata (2018) araştırmasında, yapay zekâ algoritmalarıyla çalışan bazı grafik tasarım uygulamalarının tasarımcılara oranla ne kadar yaratıcı olduğuna ve yapay zekânın grafik tasarımda etkisine değinmiştir. Araştırmada, yapay zekânın zaman alan işleri yaparken kolaylık sağlayabileceği, yapay zekâ ile çalışan grafik tasarım programların yaratıcılıktan yoksun olması sebebi ile grafik tasarım mesleğinin tehdit altında olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Meron (2022) araştırmasında, bir tasarımcının yapay zekâ ile akademik olarak az ilgilenilmesinin sebebini araştırmış ve tasarımda daha hızlı ve daha hedef odaklı işler yürütme gerekliliğine istinaden kendi işlevsel yaklaşımlarına yöneltikleri sonucuna ulaşmıştır.

Alan literatündeki araştırmalar karşılaştırıldığında Karaşahinoğlu (2020), Gürdal vd. (2023), Özdemir (2022), Rezk (2023), Karaata (2018), Karabulut (2021) yapay zekânın tasarım ve tasarımcı üzerindeki etkisini incelemiştir. Karaşahinoğlu (2020), Şen ve Atiker (2020) grafik tasarımcıların ilerleyen süreçteki konumunun ne olacağına ve tasarımcı kimliğinin de sorgulanmasına yönelik araştırma yapmışlardır. Çeken ve Şen (2023), Karaata (2018), Şen ve Atiker (2020), Karaata (2018), Karaşahinoğlu (2020) yapay zekânın tasarım sektörüne katkısı olacağını, yeni ve benzersiz tasarımları yapılabildiğini, pratiklik sağladığını aktarmaktadır. Karaata (2018) yapay zekâ ile çalışan tasarım programlarını yaratıcılıktan yoksun bulurken, Çeken ve Şen (2023) olumlu katkılarının yanı sıra olumsuz etkilerinin de araştırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Özdemir (2022) yapay zekânın tasarımcılar gibi bilgi birikimine sahip olmadığı için tasarımcılara yardımcı bir faktör olarak düşünülebileceğini aktarmaktadır. Meron (2022) ise yapay zekâ konusunu diğer araştırmalardan farklı şekilde ele alarak yapay zekâ ile neden daha az ilgilendiği yönünde araştırmıştır.

Grafik tasarım bölümü öğrencilerinin yapay zekâyâ yönelik tutumlarına yönelik yapılan bu araştırmada öğrencilerin pozitif tutumlarının yüksek olduğu, negatif tutumlarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyete, sınıf düzeyine, eğitim görülen Myo düzeyine, mezun olunan lise değişkenine, ailede grafik tasarımla ilgilenme durumuna göre yapay zekâyâ yönelik pozitif ve negatif tutumları arasında fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ele alınan konuya istinaden alan literatüründe karşılaştırma yapılacak benzer bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Grafik tasarım eğitimi alan öğrencilerin yapay zekâyâ yönelik tutumları doğrultusunda tasarım alanında eğitim içeriğinin yapılandırılmasında değişime gidilebilir. İlerleyen süreçte yapay zekâ kullanımının grafik tasarım alanında artması yapay zekâ ve makine öğrenmesi gibi alanlarda çalışan eğitmen ihtiyacı doğurabileceği için ders sorumlularının bu alanda kişisel eğitim alması sağlanması önerilebilir.

5. Kaynakça

- Alpaydın, E. (2013). *Yapay öğrenme*. Boğaziçi Üniversitesi.
- Arslan, K. (2020). Eğitimde yapay zekâ ve uygulamaları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 71-80.
- Çeken, B., & Şen, O. (2023). Grafik tasarım sektöründe yapay zekânın kullanılması (Midjourney). *International Conference on Contemporary Academic Research*, 1, 138-145. <https://doi.org/10.59287/iccara.767>
- Deveci, M. (2022). Yapay zekâ uygulamalarının sanat ve tasarım alanlarına yansımaları. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (9), 119-140. <https://doi.org/10.55089/yyuvasad.1115961>
- Ergün, A. T., Gönüllü, A.B., & Sezer, N. (2022). “Logo Tasarımının Yapay Zekâ ile Üretimi”. *İdil*, 91, 389-399. <https://doi.org/10.7816/idil-11-91-07>
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: a simple guide and reference, 17.0 update*. Pearson.
- Güney, M., & Dursun, N. (2021). Grafik tasarımda disiplinlerarası bir yaklaşım: Yapay zekâ. *International Social Sciences Studies Journal (SSSJournal)*, 7(87), 3631-3640. <https://doi.org/10.26449/sssj.3509>
- Gürdal Pamuklu, A., & Bakar Fındıkçı, M. (2023). Grafik tasarımın geleceği: Yapay zekâ ve insan. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 7(2), 177-191.
- Karaata, E. (2018). Usage of artificial intelligence in today's graphic design. *Online Journal of Art & Design*, 6(4), 183-198.
- Karabulut, B. (2021). Yapay zekâ bağlamında yaratıcılık ve görsel tasarımın geleceği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(79), 1516-1539. <https://doi.org/10.17755/esosder.844536>
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Akademik.
- Karavaşinoğlu, Ş. (2020). Yapay zekânın grafik tasarım alanında kullanım örneklerinin ve gelecekteki olası rolünün incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 612-626. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.764387>
- Kaya, F., Aydın, F., Schepman, A., Rodway, P., Yetişensoy, O., & Demir Kaya, M. (2022). The roles of personality traits, AI anxiety, and demographic factors in attitudes towards artificial intelligence. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 1-18. <https://doi.org/10.1080/10447318.2022.2151730>
- Kopuz, M.A. (2022). *Grafik tasarımın geleceğinde yapay zekâ programları* (Tez No: 720255). [Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kozak, M. (2015). *Bilimsel araştırma: Tasarım, yazım ve yayım teknikleri*. Detay.
- McCarthy, J. (2004). *What is artificial intelligence?* <http://www-formal.stanford.edu/jmc/whatisai/> adresinden 25 Ekim 2023 tarihinde erişilmiştir.
- Meron, Y. (2022) Graphic design and artificial intelligence: Interdisciplinary challenges for designers in the search for research collaboration, in Lockton, D., Lenzi, S., Hekkert, P., Oak, A., Sádaba, J., Lloyd, P. (eds.), DRS2022: Bilbao, 25 June- 3 July, Bilbao, Spain. <https://doi.org/10.21606/drs.2022.157>
- Şen, E., & Atiker, B. (2020). Grafik tasarım uygulamalarında yeni bir aktör: Yapay zekâ. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(63), 3946-3957.